

ICa.

ARREST VAN HET GERECHTSHOF TE AMSTERDAM, VIERDE KAMER,
van 16 februari 1989 in de zaak onder rolnummer 1458/88 SKG van:

KLAAS BRUINSMA,
wonende te Amsterdam,
APPELLANT,
procureur: Mr. A. Moszkowicz,
advocaat: Mr. M. Moszkowicz te Maastricht,

t e g e n

de besloten vennootschap met
beperkte aansprakelijkheid
HET PAROOL B.V.,
gevestigd te Amsterdam,
GEINTIMEERDE,
procureur: Mr. W.C. van Manen.

1. Het verloop van de procedure.

1.1 De president van de arrondissementsrechtbank te Amsterdam heeft in kort geding onder rolnummer KG 88/1849Bo bij vonnis van 10 november 1988 de gevraagde voorziening geweigerd en appellant, toen eiser, veroordeeld in de kosten van het geding.

1.2 Appellant, hierna ook Bruinsma te noemen, is bij exploit van 24 november 1988 van dat vonnis in hoger beroep gekomen met dagvaarding van geïntimeerde, hierna ook Het Parool te noemen, voor dit hof teneinde naar aanleiding van vijf in het exploit van dagvaarding vermelde grieven te horen concluderen, dat het hof het vonnis waarvan beroep zal vernietigen en alsnog de in de inleidende dagvaarding

gevraagde voorziening zal toewijzen, met veroordeling van Het Parool in de kosten van het geding in beide instanties.

1.3 Bruinsma heeft bij memorie van grieven geconcludeerd overeenkomstig de dagvaarding in hoger beroep.

1.4 Het Parool heeft bij memorie van antwoord de grieven bestreden, een aantal geschriften in het geding gebracht en geconcludeerd dat het hof het vonnis waarvan beroep zal bekrachtigen met veroordeling van Bruinsma in de kosten van het geding.

1.5 Partijen hebben vervolgens de zaak doen toelichten, Bruinsma bij monde van zijn advocaat en Het Parool bij monde van zijn procureur, die pleitten aan de hand van nadien overgelegde pleitnotities. Bij die gelegenheid werd aan beide partijen akte verleend van het in het geding brengen van enige geschriften.

1.6 Vervolgens hebben partijen de stukken van het geding in beide instanties, waarvan de inhoud als hier ingelast geldt, aan het hof overgelegd en arrest verzocht.

2. De grieven.

De voorgedragen grieven luiden als volgt:

Grief 1

Ten onrechte heeft de (het hof leest:) president overwogen als is vermeld in de rechtsoverweging 1a tot en met 1d en in de rechtsoverweging 1f en 1g, de inhoud van welke rechtsoverwegingen hier als herhaald en ingelast moet worden beschouwd.

Grief 2

Ten onrechte heeft de (het hof leest:) president overwogen als is vermeld in de rechtsoverwegingen 4 tot en met 7, de inhoud van welke

rechtsoverwegingen hier als herhaald en ingelast moet worden beschouwd.

Grief 3

Ten onrechte heeft de (het hof leest:) president overwogen als is vermeld in de rechtsoverwegingen 7 tot en met 9, de inhoud van welke rechtsoverwegingen hier als herhaald en ingelast moet worden beschouwd.

Grief 4

Ten onrechte heeft de (het hof leest:) president overwogen als is vermeld in de rechtsoverwegingen 10 tot en met 12, de inhoud van welke rechtsoverwegingen hier als herhaald en ingelast moet worden beschouwd.

Grief 5

Ten onrechte heeft de (het hof leest:) president de gevraagde voorzieningen geweigerd.

3. De omvang van het geschil in hoger beroep.

Door deze formulering van de grieven is het geschil in volle omvang aan het oordeel van het hof onderworpen, zodat het hof niet de grieven afzonderlijk behoeft te behandelen.

4. De feiten, waarvan het hof uitgaat.

Als enerzijds gesteld en anderzijds erkend, dan wel niet of niet voldoende weersproken, alsmede op grond van de inhoud van de overgelegde en in zoverre niet bestreden bewijsstukken is voorshands de juistheid van de volgende feiten aannemelijk geworden:

a. In het dagblad Het Parool van 5 oktober 1988 is onder de kop:

Zoon topindustriël leidt Nederlands mafia-imperium

op de voorpagina een door Bart Middelburg geschreven artikel verschenen, dat voortgezet wordt op pagina 6, alwaar de kop luidt:

Het omvangrijke mafia-syndicaat van Klaas B.

b. In dit artikel, waarvan de inhoud als hier overgenomen moet worden beschouwd, wordt een strak georganiseerde misdaadorganisatie beschreven, waarvan onder meer gezegd wordt dat zij is: "de grootste en gewelddadigste, 'mafia-achtige' misdaadorganisatie die actief is in Nederland"; daarnaast wordt van deze organisatie gezegd: [zij] "opereert internationaal en omvat verschillende divisies, onder meer voor drugs, geweldsdelicten, maar ook een divisie voor beleggingen die speciaal is belast met het witten van het zwarte, uit misdaad verkregen geld"; voorts wordt gezegd: [het] "syndicaat beheerst een groot deel van de drugshandel, omvat divisies voor overvallen en afpersing en wordt verantwoordelijk geacht voor een aantal gerucht-makende liquidatiemoorden."

c. Als leider van deze misdaadorganisatie wordt in het artikel de als zodanig vermelde Klaas B. genoemd. Van hem wordt onder meer gezegd, dat hij officieel ingeschreven staat op het adres van een instituut voor 'schoonheidsverzorging en pedicure' in de Vancouverstraat in Amsterdam, dat hij een vriendin heeft met de naam Thea M., dat hij een zoon is van de oprichter van B.'s Advocaat en Limonadefabriek, die tot de jaren zestig met zijn gezin in de Holbeinstraat te Amsterdam heeft gewoond.

d. In het artikel wordt herhaaldelijk gerefereerd aan een rapport over de zware criminaliteit in Nederland, dat is opgesteld door het bureau misdaadanalyse, een samenwerkingsverband van CRI en de grote gemeentepolitie-korpsen en waarin, zonder dat namen van individuele personen worden genoemd, een Nederlandse groepering met Mafia-kenmerken wordt gedetermineerd.

e. Naar aanleiding van dit rapport zijn verscheidene perspublicaties verschenen, onder meer in de Haagsche Courant en in NRC/Handelsblad,

beide van 5 oktober 1988.

f. In deze publicaties wordt kennelijk dezelfde groepering beschreven; de leider ervan wordt in het artikel in NRC/Handelsblad aangeduid als "Wim X."; in de Haagsche Courant van 5 oktober 1988 wordt hij ten tonele gevoerd als "Lange Frans, 34 jaar, zoon van de vroegere directeur van een grote limonadefabriek".

g. In een artikel in het weekblad Panorama van 15 maart 1985 is Bruinsma aangeduid als Frans B., in een artikel in Het Parool van 5 maart 1988 wordt hij Brinkman genoemd; het weekblad De Nieuwe Revu gedateerd 12-19 januari 1989 voert als kop op de voorpagina:

het eerste interview met Klaas Bruinsma. De Nederlandse Godfather. "Liquidaties zijn niet mijn stijl."

h. Bruinsma heeft in 1983 terecht gestaan voor het doodschieten van Leo F. en poging tot doodslag op Piet P. Na voor deze feiten door de rechtbank Amsterdam (na een eis van een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van zeven jaren) veroordeeld te zijn tot een gevangenisstraf van vijf jaren, is hij in hoger beroep door dit hof ter zake van het eerste feit ontslagen van rechtsvervolging en ter zake van het tweede feit veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaren.

i. Op 4 oktober 1988 heeft Middelburg de chef van het bureau voorlichting van de gemeentepolitie te Amsterdam, K. Wilting, benaderd over het onderhavige artikel. Wilting heeft het artikel ter lezing gegeven aan de chef van de Afdeling Misdaad Analyse van het Amsterdamse politiekorps. Deze heeft Wilting gezegd dat het verhaal in grote lijnen wel klopte, maar dat er ook enkele zaken in stonden die hem onbekend voorkwamen. Hierop heeft Wilting aan Middelburg gemeld dat het verhaal in grote lijnen overeenkwam met de informatie waarover de afdeling Misdaad Analyse beschikt.

5. Beoordeling van het geschil.

5.1 De centrale, partijen verdeeld houdende vraag is, of Het Parool door de publicatie van het onderhavige artikel van Middelburg in zijn editie van 5 oktober 1988 heeft gehandeld in strijd met de zorgvuldigheid die Het Parool betaamde tegenover Bruinsma.

5.2 Ter ondersteuning van zijn bevestigende antwoord op deze vraag voert Bruinsma aan:

a- dat Middelburg onzorgvuldig heeft gehandeld door in strijd met de waarheid (aldus Bruinsma) de indruk te wekken, dat hij de informatie omtrent de in het artikel verwerkte, als feit vermelde beschuldigingen zou hebben verkregen van de hoofdstedelijke politie en de Centrale Recherche Informatiedienst;

b- dat Middelburg onzorgvuldig heeft gehandeld door ten aanzien van de gestelde zeer ernstige feiten, gelet op de van publicatie te verwachten schadelijke gevolgen voor Bruinsma, niet heel nadrukkelijk en duidelijk tot uitdrukking te brengen dat het enkel om vermoedens en verdenkingen van de politie gaat en niet om (vaststaande) feiten;

c- dat Het Parool onzorgvuldig heeft gehandeld door als eerste Bruinsma voor familie en vrienden herkenbaar te beschrijven;

d- dat Middelburg onrechtmatig heeft gehandeld door geen hoor en wederhoor toe te passen;

e- dat Het Parool onrechtmatig heeft gehandeld door de - naar de mening van Bruinsma - grievende, onware en onnodig sensationele koppen bij het artikel te voegen.

5.3 Bij de vraag naar de (on)rechtmatigheid van de onderhavige perspublicatie staan twee, ieder voor zich hoogwaardige, maatschappelijke

belangen tegenover elkaar: aan de ene kant het belang van Bruinsma, dat hij niet door perspublicaties wordt blootgesteld aan lichtvaardige verdachtmakingen, aan de andere kant het belang van Het Parool, dat niet anders is dan het belang van de vrijheid van drukpers in het algemeen en het belang dat niet misstanden die de Nederlandse samenleving raken, bij gebrek aan bekendheid van het grote publiek en het achterwege blijven van ingrijpen van de verantwoordelijke overheidsorganen onbelemmerd kunnen voortwoekeren.

5.4 Bij de beoordeling, of Het Parool bij afweging van deze in aanmerking komende belangen terecht zijn eigen belang zwaarder heeft kunnen achten dan dat van Bruinsma, dienen de hierboven samengevatte bezwaren van Bruinsma beschouwd te worden.

5.5 Het hof oordeelt daaromtrent als volgt:

a- Op dezelfde datum zijn in drie dagbladen, de Haagsche Courant, NRC/Handelsblad en Het Parool, artikelen verschenen met een slechts gradueel, niet principieel verschillende strekking. In alle deze drie artikelen wordt als bron voor de gedane mededeling de misdaadanalyse van de CRI en de politiekorpsen van de grote steden genoemd. Voorts verklaart Wilting, dat hij voor publicatie van het onderhavige artikel aan Middelburg gemeld heeft, dat het verhaal in grote lijnen overeenkwam met de informatie waarover de afdeling misdaadanalyse van het Amsterdamse politiekorps beschikte.

Onder deze omstandigheden is het voorshands onaannemelijk, dat Middelburg zich in het geïncrimineerde artikel in strijd met de waarheid voor zijn bronnen mede op deze misdaadanalyse beroept.

b- Dit verwijt mist feitelijke grondslag. Op de voorpagina van Het Parool worden de kwalificaties die hiervoor onder 4b zijn weergegeven met zoveel woorden toegeschreven aan "misdaadanalyses die zijn gemaakt door de politie van Amsterdam en door de Centrale Recherche Informatiedienst CRI", terwijl ook verder in het artikel regelmatig wordt

meegedeeld dat de vermelde beweringen en kwalificaties teruggaan op zegslieden, op bronnen en op andere (politie)informatie, zodat zij voor rekening van die bron gelaten worden. Mitsdien kan niet gezegd worden dat de indruk wordt gevestigd als zou de politie een "ronde zaak" tegen Bruinsma hebben, noch dat de beweringen en feiten als vaststaand werden gepresenteerd.

c- Dit verwijt kan Bruinsma niet baten. Er is voor de samenleving als geheel een groot belang bij de publicatie van maatschappelijke misstanden als in het onderhavige artikel beschreven. Ook al mogen de meergenoemde misdaadanalyse, of de interviews die Middelburg met politiefunctionarissen heeft gehouden, aan Middelburg geen zekerheid hebben kunnen geven over de persoon, die als leider van het beschreven consortium moet worden aangemerkt, toch is het voorshands voldoende aannemelijk, dat Middelburg voor hetgeen hij schreef steun kon vinden in eerdere publicaties, die eveneens in de richting van Bruinsma wezen. Onder die omstandigheden kan niet gezegd worden dat Het Parool onzorgvuldig handelde door Bruinsma als Klaas B. aan te duiden, zelfs niet indien Bruinsma door deze wijze van aanduiden voor zijn familie en vrienden herkenbaar zou zijn beschreven.

d- Onder de van de kant van Het Parool aangevoerde omstandigheden kan niet gezegd worden dat het nalaten van het wederhoor door Middelburg tegenover Bruinsma onrechtmatig was. Tegenover de gemotiveerde stelling van Het Parool dat Middelburg gepoogd heeft Bruinsma te bereiken, doch dat deze niet te bereiken was, in het bijzonder niet op het adres waar Bruinsma stond ingeschreven, het genoemde adres in de Vancouverstraat te Amsterdam, kan Bruinsma in dit stadium van het geding niet meer volstaan met de loutere ontkenning van de pogingen zijdens Middelburg gedaan, noch met de loutere mededeling, dat hij wel bereikbaar zou zijn geweest, bijvoorbeeld via zijn advocaat die hem (ook) in eerdere zaken had bijgestaan.

e- Aan Bruinsma kan gereede worden toegegeven, dat de formulering van de

bij het bewuste artikel geplaatste koppen geschikt is om in sterke mate de aandacht van het lezend publiek te trekken. Deze koppen zijn echter niet dermate sensationeel of grievend, dat daarom rectificatie geboden is. Bij dat oordeel speelt de omstandigheid dat een kop kort, kernachtig en toch pakkend en leesbaar moet zijn een rol, doch tevens het feit, dat de tekst van de onderhavige koppen door de inhoud van het artikel gedekt wordt, aangezien die inhoud immers niet wezenlijk verschilt van de in de kop gegeven samenvatting.

6. Slotsom.

Uit het overwogene volgt, dat - in aanmerking genomen de door partijen over en weer aangevoerde omstandigheden en belangen, in hun onderling verband bezien - de onderhavige publicatie in Het Parool voorshands niet onrechtmatig jegens Bruinsma kan worden geoordeeld. Het vonnis waarvan beroep dient derhalve te worden bekrachtigd; als in het ongelijk gestelde partij dient Bruinsma in de kosten van het geding te worden verwezen.

7. Beslissing.

Het hof:

- bekrachtigt het vonnis waarvan beroep;
- verwijst Bruinsma in de kosten van het hoger beroep, tot dit arrest aan de zijde van Het Parool begroot op f 3.850,-- (drieduizend achthonderdvijftig gulden).

Dit arrest is gewezen door Mrs. Hermans, De Wild en Schrage, en in het openbaar uitgesproken op 16 februari 1989 in aanwezigheid van de griffier.

K. G. Wolgast

